

«Όσιος» Χριστόφορος Παπουλάκος: Ο απατεώνας και σκοταδιστής καλόγερος που μετονόμασε την Λακωνία σε Ισραήλ(!) και παρακινούσε τον λαό σε εμφύλιο πόλεμο

Από τα πρώτα χρόνια του νεοελληνικού κράτους, το 1827, διάφοροι ορθόδοξοι χριστιανικοί κύκλοι, θα προσπαθήσουν με κάθε τρόπο να αναβιώσουν μια βυζαντινοχριστιανική κατάσταση. Σύμμαχοι στα σχέδιά τους, για τους δικούς του λόγους ο καθένας, ήταν τόσο η Ρωσία, όσο και η Οθωμανική Αυτοκρατορία (το αφεντικό του Πατριαρχείου). Η επαναφορά της ελληνικότητας στους εξαθλιωμένους και απαίδευτους Νεοέλληνες, συνάντησε εμπόδια κι επέφερε συγκρούσεις με ένα νέο μόρφωμα: Τον Ελληνοχριστιανισμό, που δεν αποτελεί τίποτε άλλο, παρά μια πονηρή παραλλαγή του

Βυζαντινοχριστιανισμού...

Την ίδια εποχή, στο χωριό Άρμπουνα του Μοριά (στην περιοχή Κλειτορία των Καλαβρύτων) ζούσαν τέσσερα αγράμματα αδέρφια, οι Παναγιωτόπουλοι, που ήταν εκδοροσφαγείς γουρουνιών. Ο ένας εξ αυτών ονομαζόταν Χριστόφορος ή Χριστοπανάγος. Το 1842 προσβλήθηκε σοβαρά από τυφοειδή πυρετό και κατάφερε να επιζήσει, θεωρώντας το περιστατικό αυτό θεϊκό θαύμα. Ταυτόχρονα άκουγε τις αντικυβερνητικές κατηχήσεις των καλόγερων, που εκείνη την εποχή είχαν επαναστατήσει εναντίον του Όθωνα.

Τον καιρό που έδρασε ο Παπουλάκος, στα μέσα ακριβώς του 19ου αιώνα, οι

πολιτικές και εκκλησιαστικές διαμάχες που ακολούθησαν την κήρυξη του «αυτοκέφαλου» της ελληνικής Εκκλησίας στα 1833 και τη ρήξη με το Πατριαρχείο βρίσκονταν στο αποκορύφωμά τους.

Την εποχή εκείνη, τη σύγκρουση «κορυφής» εξέφραζαν από τη μια ο «δυτικόφιλος» Θεόκλητος Φαρμακίδης, υποστηρικτής του «αυτοκέφαλου», και από την άλλη ο Κωνσταντίνος Οικονόμος, «ρωσόφιλος» και υποστηρικτής του Πατριαρχείου. Παράλληλα, όμως, αναπτυσσόταν μια «λαϊκή» εκδοχή της Ορθοδοξίας που, βασισμένη σε δεισιδαιμονίες και προλήψεις και αντλώντας την πειθώ της από προφητείες και θαύματα, κατήγγειλλε τους ετερόδοξους (επομένως και τον Όθωνα) ως υπονομευτές του γένους και βάσιζε τις ελπίδες της στην πολιτική της ομόδοξης Ρωσίας και τη συντριβή της «αλλόθρησκης» Αγγλίας. Μοναχοί από το μοναστήρι του Μεγάλου Σπηλαίου και η Φιλορθόδοξη Εταιρεία, μια μυστική ρωσόφιλη οργάνωση, υπήρξαν δύο από τους βασικούς πόλους αυτού του ρεύματος, το οποίο έμελλε να επηρεάσει βαθιά τον απλοϊκό και αγράμματο Παπουλάκο.

Τότε του μπήκε στο μυαλό η ιδέα να αποτρέψει τους Ρωμιούς απ' τον εξελληνισμό τους. Άφησε την δουλειά του κι έγινε καλόγερος. Επειδή ήταν γέρος, κοντός και χοντρός, οι χωριάτες τον φώναζαν «παπουλάκο» κι έκτοτε του κόλλησε αυτό το όνομα. Τα πρώτα χρόνια της «αγιοσύνης» του έφτιαξε ένα μοναστήρι στα ορεινά της Ηλείας κι έμενε εκεί. Έμεινε στην απομόνωση για περίπου 20 χρόνια κατά τη διάρκεια των οποίων έμαθε γραφή και ανάγνωση. Τελικά στις αρχές του 1848 και σε ηλικία 80 περίπου ετών, άφησε το μοναστήρι και ξεκίνησε περιοδείες στον Μοριά, αποφασισμένος να «σώσει» τον κόσμο. Όμως το ξεκίνημά του αυτό συμπορεύτηκε με την γενική και καλά οργανωμένη καλογερική εξέγερση, που θ' ανατάραζε ολόκληρη την χώρα.

Την πρώτη περίοδο της δράσης του, ο Παπουλάκος περιοριζόταν σε κηρύγματα που απέβλεπαν στην ηθική βελτίωση των ακροατών του, και κυρίως στην καταπολέμηση της ληστείας και της «ενδημικής» στα μέρη εκείνα ζωοκλοπής. Μόνο η ακραία αποστροφή του τα «άθεα», όπως έλεγε, γράμματα, προανήγγελλε τον καιρό εκείνο την εξέλιξη της σκέψης του και τις μελλοντικές του συμπράξεις.

Ύστερα από την αρχική της άρνηση (1848), η Ιερά Σύνοδος του παραχώρησε το 1851 την άδεια κήρυκα, την οποία απέσυρε ύστερα από λίγο. Στη δεύτερη αυτή φάση των περιοδειών του, ο Παπουλάκος εμφανίζεται περισσότερο «πολιτικοποιημένος», έρχεται σε επαφή με τα στελέχη της Φιλορθόδοξης

Εταιρείας και τον Κοσμά Φλαμιάτο από το Μέγα Σπήλαιο.

Το κήρυγμά του αποκτά βαθμιαία αμιγώς πολιτικές συνδηλώσεις: Ο μοναχός καταφέρεται πλέον ανοιχτά κατά του Όθωνα, κατά των Άγγλων, κατά της Ιεράς Συνόδου, κατά των πανεπιστημίων και των δικαστηρίων. Τα διδάγματά του αυτά συσπειρώνουν γύρω του τα φτωχά αγροτικά στρώματα της Πελοποννήσου, δυσαρεστημένα από την κρατική εξουσία και πεισμένα για την αγιότητα του μοναχού.

Ο εμπρηστικός και αντικαθεστωτικός λόγος του δεν αργεί να ερεθίσει τις αρχές: Η Σύνοδος τον αποκηρύσσει και αποφασίζεται η σύλληψή του, η οποία και ανατίθεται σε στρατιωτική δύναμη με επικεφαλής τον Γενναίο Κολοκοτρώνη. Στο μεταξύ, ο Παπουλάκος συνεχίζει τις περιοδείες του (Σπέτσες, Ύδρα, Κρανίδι, Καλαμάτα, Μάνη), στις οποίες συμμετέχουν πολλοί πιστοί του, αρκετοί από τους οποίους οπλισμένοι.

Παπουλάκος Α΄

Πριν από την εμφάνιση του γνωστού Παπουλάκου υπήρξε κι άλλος ένας καλόγερος με το όνομα αυτό. Ο Φωτιάδης στο ιστορικό του έργο «Όθωνας – Η Έξωση» (σελ. 167-168), αναφέρει για τον πρώτο αυτόν Παπουλάκο: *«Πριν από μερικά χρόνια σ' έναν άλλον αγύρτη, καλόγερο κι αυτόν, έδωσε ο κοσμάκης την ίδια υποκοριστική προσωνυμία, ονομάζοντάς τον Παπουλάκο... Αυτός άδραξε την ευκαιρία να πλουτίσει ποντάροντας πάνω στην δυστυχία και την απελπισία του λαού. Ντύθηκε στα ράσα, έφτιαξε ένα μοναστήρι στα Τρισπόταμα της Ηλείας κι άρχισε να φανερώνη στον καθένα τι του μελλόταν και πως θα σωζόταν ο κοσμάκης απ' τον Μπραΐμη. Για βοηθό του είχε μία αγιοπατέρισσα, όπως την λέγανε, διαβόλου κάλτσα... Για τον Μπραΐμη, έλεγε ο αγύρτης, πως δεν χρειάζεται να τον πολεμάνε, γιατί αυτός θα χαθή από θεϊκή θέληση... Τα' μαθε αυτά ο Μπραΐμης και έδωσε εντολή να πάνε να τον βρουν. Κι όταν κάποτε φθάσανε οι αραπάδες στο μοναστήρι κι έσφαξαν τον Παπουλάκο -για να μάθη, πως με τις προσευχές δεν πολεμούνται οι κατακτητές- ψάξανε και βρήκανε στο ιερό έξι κάσσες παράδες, ασήμι βγαλμένο από άρματα, γυναικειές ζώνες, σκουλαρίκια, δακτυλίδια, γιορντάνια, χρυσοκέντητες φορεσιές, όλα παρμένα απ' τον λαό... Αυτό στάθηκε το τέλος του πρώτου Παπουλάκου. Ο δεύτερος, που φάνηκε είκοσι χρόνια έπειτα, ακολούθησε στην αρχή τα ίδια χνάρια. Έφτιαξε κι αυτός ένα μοναστήρι, γρήγορα όμως το παράτησε κι άρχισε να γυρίζει τον Μοριά, για να κηρύξη τον αληθινό, όπως έλεγε, λόγο του Θεού. Με μιας τότε φάνηκε, πως τούτος στεκόταν πιο λαοπλάνος απ' τον άλλον, όμως τούτον δεν ήτανε η δίψα του πλούτου που τον ωδήγαγε, παρά το*

σκοτάδι του μυαλού του...».

Παπουλάκος και «Φιλορθόδοξος Εταιρεία»

Η ιστορία του δεύτερου Παπουλάκου αποτελεί τον ενδεδειγμένο βίο αγίου της Ορθοδοξίας. Γράφει η εγκυκλοπαίδεια Ήλιος στο λήμμα «Παπουλάκος»: «Ο Παπουλάκος όχι μόνον εστερείτο θεολογικής μορφώσεως, αλλά και στοιχειωδών γραμματικών γνώσεων. Παρά ταύτα επέτυχε να εκμάθη ανάγνωσιν και ν' αναγινώσκη την Καινήν Διαθήκην και τους Ψαλμούς του Δαυίδ».

Ο Φωτιάδης μας περιγράφει με γλαφυρότητα την περιοδεία Παπουλάκου στον Μοριά, αλλά και την έσχατη κατάντια που επικρατούσε στον λαό της εποχής εκείνης: «Ευλογούσε, λέει, τους βουβούς και βρίσκανε την μιλιά τους, άγγιζε με το χέρι του τα παιδιά και γιατρεύονταν, τα νερά που κυλούσαν στα αυλάκια στέρευαν καθώς πήγαινε να πιη, τα ευλογούσε και ξανάτρεχαν, κι όσοι δεν πίστευαν την αγιότητά του ή τον κακολογούσαν μεμιάς πάθαιναν νταμπλά και φεύγανε άναυλα για τον άλλο κόσμο... Κι όσο περνούσε ο καιρός, τόσο τα θαύματά του όλο και μεγάλωναν. Ψιλοκουβέντιαζε με την Παναγιά κι όποτε ήθελε γινόταν άφαντος. Τράνεψε τόσο, που τρέχανε τσούρμο από πίσω του οι γυναίκες να κόψουνε ένα κομμάτι απ' το ράσο του είτε να το κάνουνε φυλαχτό, είτε να το βάλουν στο ψωμί αντί για προζύμι, είτε να το δέσουν στα δίχτυα τους οι θαλασσινοί, για να γεμίσουν ψάρια. Έκοβε, έκοβε ο κοσμάκης το ράσο του, κι όμως τόβλεπες, όταν απόμεναν μονάχα οι ωμοπλάτες, ξαφνικά τσούπ... να ξαναφυτρώνη ολόκληρο! Φόραγε δηλαδή καινούργιο ράσο ο Χριστοπανάγος, μα οι θρησκόληπτοι χωριάτες το λογάριαζαν κι αυτό για θαύμα, πως τάχατες από μόνο του ξαναϋφαινόταν. Θαυματουργά ήταν και τα γένια του, που προστάτευαν από αρρώστιες και δαιμόνια. Καί θαυματουργές κατάντησαν ακόμη και οι πέτρες που πάνω τους περπάτησε ο Παπουλάκος... Άλλοτες πάλι παρά τα γεράματά του σκαρφάλωνε στα δέντρα κι από 'κει πάνω έκανε το κήρυγμά του. Καί τα δέντρα άγιαζαν βέβαια, και γι' αυτό οι χωριάτισσες φρόντιζαν μερονυχτίς να καίνε κρεμασμένα απ' τα κλωνιά τους καντήλια» (σελ. 169).

Ο Μπάμπης Άννινος στο έργο του «Ιστορικά Σημειώματα» (σελ. 137), που γράφτηκε τριάντα χρόνια μετά τον θάνατο του Παπουλάκου, αναφέρει: «Αλλά η κύρια δύναμις του Παπουλάκου ενέκειτο εις το γυναικείον στοιχείον, αυτό απετέλει την αληθινήν ισχύν του, αυτό εξήπτε τον φλογερόν ενθουσιασμόν, αυτό διετήρει αμείωτον την μαγγανείαν, την οποίαν ο πονηρός καλόγηρος εξήσκει επί του πλήθους».

Ο Παπουλάκος σκαρφιζόταν αστείες απατεωνιές, για να ξεγελά έναν κόσμο τόσο αμόρφωτο και τόσο βαθιά δεισιδαίμονα όσο οι Ρωμιοί της εποχής του.

Ο Μπαστιάς στο έργο του «Ο Παπουλάκος» (Αθήνα 1963), λέει, ότι κατά την διάρκεια των κηρυγμάτων του χρησιμοποιούσε διάφορες μικροπονηριές, για να ξεγελά και να ξαφνιάζει τα πλήθη. Κατά την διάρκεια των κηρυγμάτων του φώναζε ξαφνικά: «**Γιάννη, φέρε μου ένα ποτήρι νερό**». Και βέβαια κάποιος που λεγόταν Γιάννης και βρισκόταν μέσα στο πλήθος έτρεχε να φέρει νερό απορώντας, που ήξερε τ' όνομά του! Άλλοτε πάλι δείχνοντας ένα πλήθος από χωριάτες τους αποκαλούσε ζωοκλέφτες κι εκείνοι σάστιζαν, μην γνωρίζοντας που το ήξερε. Όμως οι περισσότεροι χωριάτες της εποχής εκείνης ήταν ζωοκλέφτες.

Γι' αυτόν τα γράμματα ήταν ο μέγιστος εχθρός της κοινωνίας και τα χώριζε σε «άγια και άθρα». Τα πρώτα ήταν τα Ευαγγέλια, το Ψαλτήρι και η Οκτώηχος. Τα δεύτερα ήταν όλα τ' άλλα βιβλία, τα δε ελληνικά ήταν του «Διαβόλου γράμματα». Διακήρυττε επίσης, ότι έπρεπε να κλείσουν όλα τα δημοτικά σχολεία της χώρας, για να μην μαθαίνουν τα παιδιά τα «άθρα γράμματα». Τους επισκόπους, που είχε ορίσει ο Φαρμακίδης και η Σύνοδος, τους αποκαλούσε «κατασκόπους», την πρωτεύουσα «πορνεύουσα», ενώ τον Όθωνα «νοητό Εωσφόρο». Τα πλοία με τον ατμό, που όλο και πλήθαιναν εκείνη την εποχή, τα έλεγε «καρότσες του διαβόλου», τα δικαστήρια «γυφτόσπιτα» και το πανεπιστήμιο «πορνείο». Οι συμβουλές του προς τις γυναίκες του ακροατηρίου του, για να σωθούν, ήταν να κάνουν αδιάκοπα προσευχές, νηστείες, μετάνοιες και ν' απαρνηθούν τον έρωτα, ακόμη κι αν ήταν συζυγικός.

Ο Φωτιάδης διασώζει την επιστολή ενός δασκάλου της εποχής, του Παναγάκη Σεραφείμ, που έστειλε στον νομάρχη Αρκαδίας για ένα κήρυγμα του Παπουλάκου στα Λαγκάδια Γορτυνίας, που λέει (σελ. 170):

Κυρίως εξύβριζε το υπό της κυβερνήσεως καθιερωθέν πρόγραμμα εκπαιδεύσεως, που το αποκαλούσε άθρα γράμματα, ικανά να οδηγήσουν το γένος εις τον αφανισμόν, εις το αίμα και την εξουθένωσιν. Ο ρασοφόρος αυτός αγύρτης είναι ο πλέον επικίνδυνος οχλαγωγός εξ' όσων ποτέ παρουσιάσθηκαν, εξάπτων εντέχνως τον πλέον επικίνδυνον και τυφλόν φανατισμόν και ενσπείρων τα εμφύλια πάθη. Εκμεταλλευόμενος ιάσεις εντελώς τυχαίας ή θανάτους, οι οποίοι θα εθεωρούντο άνευ αυτού ως φυσικά φαινόμενα, αφήνει να πιστεύεται, ότι τα συμβαίνοντα είναι θαύματα, τα οποία ο Θεός επιτελεί μέσω αυτού η χάριν αυτού. Η τοιαύτη δε φήμη, επικινδύνως λαβούσα τεραστίας διαστάσεις,

έχει συνεγείρει τα πλήθη εις τοσούτον επικίνδυνον βαθμόν, ώστε να καθίσταται προβληματική η απρόσκοπτος άσκησις οιαδήποτε κυβερνητικού λειτουργήματος κι αυτή ακόμη η λειτουργία ενός δημοτικού σχολείου. Ήρχιζε δε τας ομιλίας του με απεραντολογίαν των πλέον βαναύσων και ανηκούστων αισχρολογιών, αναπτύξας ο θεομπαίχτης με σκάνδαλον τα διάφορα είδη των αισχρών ασελγειών.

Σύντομα μέλη της Φιλορθοδόξου Εταιρείας πλησίασαν τον Παπουλάκο, αφού είδαν σε αυτόν τις ίδιες τις δικές τους κατηχήσεις. Γράφει ο Άννινος (σελ. 415): *«Οι Φιλορθόδοξοι, ιδόντες τον ζήλο του και εννοήσαντες πόσο επωφελής θα ήταν η συμμαχία του εις τα σχέδιά των, προσηταιρίσθησαν γρήγορα αυτόν και βαθμηδόν κατέστησαν κυριώτατον όργανόν των».*

Η ιδέα των κηρυγμάτων του Παπουλάκου βασίσθηκε κυρίως στις δεισιδαιμονικές προφητείες του ιερομόναχου και συγγραφέως Αγαθάγγελου για το «ξανθό γένος», τους Ρώσους, και την σωτηρία της Ρωμοσύνης απ' τους «αθέους» Ευρωπαίους διαφωτιστές μέσα απ' το βιβλίο του τελευταίου «Όπτασία του Ιερωνύμου Αγαθαγγέλου του εκ μοναδικής πολιτείας του Μεγάλου Βασιλείου».

Οι Φιλορθόδοξοι μιλούσαν *«περί ψωριώντος εριφίου, το οποίον έπρεπε να αποδιωχθή εκ της ποιίμνης, ίνα μην μεταδώση την νόσον της αθείας και εις τα λοιπά»*, και απευθύνονταν στον Όθωνα και στην σπουδαία μεταρρύθμιση της κυβερνήσεώς του. Διδάσκαλος του Παπουλάκου έγινε ο φλογερός ιεροκήρυκας, ιδρυτής και αρχηγός της Φιλορθοδόξου Εταιρείας, Κοσμάς Φλαμιάτος. Αξίζει λίγο να σταθούμε στο πρόσωπο αυτό, διότι ήταν ένας απ' τους κύριους μοχλούς της καλογερικής συνωμοσίας, που συγκλόνισε τότε την νέα Ελλάδα. Γράφει ο Άννινος γι' αυτόν: *«Ανήρ ξεροκέφαλος μετριωτάτης παιδεύσεως, θρησκομανής, υποκείμενος εις ασκητικάς εξάψεις και εσκοτισμένον έχων τον νουν εκ της ενδελεχούς αναγνώσεως της δυσπέπτου των συναξαρίων ύλης και εκ της ασχολίας αυτού περί την εξήγησιν των χρησμών του Αγαθαγγέλλου»* (σελ.401). Παρομοίως και ο Φωτιάδης: *«Ο στενοκέφαλος και θρησκόληπτος αυτός άνθρωπος είχε τυπώσει και δύο βιβλιαράκια, την "Φωνή της Ορθοδοξίας" και την "Ερμηνεία των Χρησμών" του Αγαθαγγέλου. Με αυτόν ξυπνούσε και με αυτόν κοιμόταν, γυρεύοντας στις προφητικές ασυναρτησίες του να βρη λύσεις για όλα τα προβλήματα που βασάνιζαν όχι μονάχα τον τόπο μας παρά κι όλον τον κόσμο»* (σελ. 172).

Κέντρο της μεσαιωνικής και ανθελληνικής αυτής συνωμοσίας της Φιλορθόδοξου Εταιρείας απετέλεσε η Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου. Πνευματικός της πατέρας υπήρξε ο κληρικός Κωνσταντίνος Οικονόμος ο εξ Οικονόμων, προσωπικός φίλος του τσάρου της Ρωσίας και του Πατριαρχείου, ενώ χρηματοδότες της υπήρξαν οι Ρώσοι και οι Τούρκοι. *«Καί στείλαν τον άγιον Οικονόμον, παιδί της Ρουσσίας...και εργάζεται εις τα πολιτικά υπέρ της Ρουσσίας και έναν Ανατόλιον αρχιμανδρίτη εις τα στρατιωτικά. Κι όλοι αυτήνοι φτιάξαν την Φιλορθόδοξο Εταιρεία κι είχαν χρήματα κι εφόδιαζαν και κατηχούσαν»* (Μακρυγιάννης, «Απομνημονεύματα»).

Η ανταρσία και η σύλληψη του Παπουλάκου στην Μάνη

Οι περιοδείες του Παπουλάκου συνεχίσθηκαν μέσα σε κλίμα γενικής ψυχώσεως και θρησκευτικού φανατισμού σε όλη την Πελοπόννησο, στις Σπέτσες, στην Ύδρα, στα Ψαρά και στο Κρανίδι. Όταν είδε, ότι το πλήθος παραληρούσε γι' αυτόν, θεωρώντας τον προφήτη, και οι Φιλορθόδοξοι τον στήριζαν σε κάθε βήμα του, αποφάσισε να κάνει επανάσταση, την οποία διατυμπάνιζε σε κάθε μέρος της περιοδείας του. Το 1852 έφθασε στην Μάνη. *«Η υποστήριξις την οποίαν παρέσχεν εις τον Χριστοπανάγον ο λαός της Λακωνίας, ένθερμος εξ αρχής ούσα, κατέστη βαθμηδόν μανιακή, φρενιτιώδης και έφθασεν εις τα ακρότατα της παραφοράς όρια»* (Άννινος, σελ. 433). Γι' αυτό και τον δήμο Κολοκυνθίου, όπου υπήρχαν και οι περισσότεροι οπαδοί του, ο Παπουλάκος τον αποκαλούσε «Νέα Ιερουσαλήμ», ενώ όλη την Λακωνία...«Ισραήλ»! *«Οι παπάδες τον δέχονταν χτυπώντας γιορταστικά τις καμπάνες, κάνανε τιμητικές γι' αυτόν ιεροτελεστίες, αφώριζαν τους εχθρούς του, συμπορεύονταν μαζί του κρατώντας σταυρούς κι εξαπτέρυγα και τον μνημόνευαν στις λειτουργίες τους... Συντρόφευαν τον Χριστοπανάγο στις περιπλανήσεις του στα γύρω χωριά 150 έως 300 αρματωμένοι και χιλιάδες λαός, άντρες, γυναίκες, γέροι, παιδιά, ονομάζοντάς τον προφήτη Ηλία. Είχε τόσο ξεθαρρέψει, που έστειλε αναφορά στον Όθωνα γυρεύοντάς του να κλείση τα σχολειά, ν' αλλάξη τους δεσποτάδες, να διώξη απ' το παλάτι τον καθολικό παπά, που είχε ο ίδιος, και τον προτεστάντη της Αμαλίας»* (Φωτιάδης, σελ. 173-174).

Η κυβέρνηση του Όθωνα αντελήφθη, ότι βρισκόταν μπροστά σε μία καλά οργανωμένη εξέγερση. Γνωρίζοντας τους αρχηγούς της ανταρσίας, ο Όθων διέταξε να συλλάβουν τον Κοσμά Φλαμιάτο και πενήντα ακόμη συνωμότες καλογέρους από διάφορες μονές της επικράτειας και κυρίως Μεγαλοσπηλαιώτες. Για την σύλληψη του Παπουλάκου τα πράγματα δεν ήταν τόσο εύκολα, αφού είχε στο πλάι του ολόκληρη την Μάνη και χιλιάδες ακόμη φανατικούς υποστηρικτές. Η κυβέρνηση οργάνωσε τότε μία πραγματική πολεμική εκστρατεία, συντονισμένη

από ξηρά και θάλασσα, με πεζικό, ιππικό και πλοία και αρχηγό τον Γενναίο Κολοκοτρώνη.

Ο Παπουλάκος, όταν πληροφορήθηκε τι του ετοίμαζαν, άρχισε να φανατίζει τα πλήθη για μία δυναμική αναμέτρηση με την κυβέρνηση. Ως επίδειξη δυνάμεως, στις 27 Μαΐου του 1852 στις 2:00 μ.μ., επιτέθηκε με 2000 ωρυόμενους ανθρώπους και 500 αρματωμένους Μανιάτες εναντίον της Καλαμάτας. Όμως ο ασύντακτος στρατός του διαλύθηκε ολοσχερώς από ένα ανάμικτο τάγμα ιππικού πεζικού, που υπήρχε στην πόλη. Ο Παπουλάκος ξαναγύρισε με τον στρατό του στην Μάνη ντροπιασμένος.

Η συνέχεια είναι πραγματικά διασκεδαστική: *«Στις 30 του Μάη έφθασε στο λιμάνι του Άη Δημήτρη η κορβέτα “Αμαλία” με στρατό κάτω απ’ τις προσταγές τού συνταγματάρχη Πιερράκου. Όταν άρχισε να ξεμπαρκάρη ένα ασκέρι απ’ το λιμάνι, το πολεμικό έρριξε κάμποσες χαιρετιστήριες κανονιές. Τυχαία εκεί κοντά στο χωριό Λογνά του δήμου Λεύκτρου βρισκόταν ο Παπουλάκος με τους οπαδούς του. Τόση εντύπωση του κάνανε οι κανονιές, που πρώτος το ‘σκασε τρέχοντας. Καί στάθηκε τέτοιος ο φόβος κι ο πανικός του, που πέταξε το θαυματουργό του ράσο και φόρεσε φουστανέλλες και με λιγοστούς δικούς του κρύφτηκε στα φαράγγια του Ταυγέτου»* (Φωτιάδης, σελ. 175).

Ο στρατός και η χωροφυλακή επικήρυξαν τον Παπουλάκο και όργωσαν την περιοχή, για να τον βρουν. Την 24η Ιουνίου ένας καλόγερος καλοθελητής, πρώην θαυμαστής του, ο Παπαβασίλαρος, λόγω της μεγάλης αμοιβής των 6.000 δραχμών, πρόδωσε τον φίλο του, που κρυβόταν στο ερημικό μοναστήρι του Τζέγκου. *«“Η σύλληψις του λαοπλάνου έκαμε μεγάλην εντύπωσιν”, έλεγε στην αναφορά του ο νομάρχης Λακωνίας. Και οι πιο φανατικοί οπαδοί του με κανέναν τρόπο δεν θέλανε να το πιστέψουν, λέγοντας πως όλοι οι στρατοί του κόσμου δεν μπορούν να τον πιάσουν. Διαδόθηκε μάλιστα, πως το πολεμικό που τον πάγαινε στον Πειραιά βούλιαξε από θεϊκή οργή, και πως ο μοναδικός που σώθηκε ήταν ο Παπουλάκος»* (Φωτιάδης, σελ. 176).

Ο Παπουλάκος κλείσθηκε για έναν χρόνο στις φυλακές του Ρίου. Τον Ιούνιο του 1853 τον μεταφέρανε στην Αθήνα, για να δικαστεί. Η δίκη δεν έγινε ποτέ, διότι την ίδια εποχή οι Φιλορθόδοξοι και οι λοιποί αντικυβερνητικοί κύκλοι απειλούσαν το κράτος για επικείμενη επίθεση της ορθοδόξου Ρωσίας. Η κυβέρνηση πιεσμένη εξέδωσε βασιλικό διάταγμα αμνηστίας για τον Παπουλάκο και μερικούς ακόμη οπαδούς του. Τον Αύγουστο του ιδίου έτους τον κλείσανε στο μοναστήρι της

Παναχράντου στην Άνδρο. Εκεί εξακολούθησε να κάνει «θαύματα», ώσπου πέθανε σε βαθιά γεράματα τον Ιανουάριο του 1861. Λίγα έτη μετά τον θάνατό του και τον διωγμό του Όθωνα απ' την χώρα, η Εκκλησία τον μετονόμασε σε όσιο.

Περί αγιοποίησης

Κι ενώ όλες οι ιστορικές αναφορές ομιλούν για έναν αγύρτη σκοταδιστή καλόγερο, τύπου Ταλιμπάν, η Εκκλησία είχε και έχει αντίθετη γνώμη. Η πρώτη εισήγηση για την αγιοποίηση Παπουλάκου έγινε το 1953 απ' την εφημερίδα «Σπίθα» του φονταμενταλιστή ιερέα Αυγουστίνου Καντιώτη και πλήθος ακόμη ιερέων. Η εκστρατεία υπέρ της αγιοποίησής του συνεχίστηκε και κατά την δεκαετία του '80 με αρχηγό τον γνωστό «παπαροκά» Νεκτάριο Μουλατσιώτη, που μάζευε υπογραφές από διάφορους ιεράρχες, για ν' αποδείξει το «προφητικό και προορατικό χάρισμα του αγίου», καθώς και τον μεγάλο αριθμό των θαυμάτων του! Ο «παπαροκάς» δηλώνει σήμερα φανατικός θαυμαστής του Παπουλάκου, ακολουθώντας κι αυτός την πεπατημένη μέθοδο εναντίον των «αθέων γραμμάτων» και της προόδου. Επίσης εκκρεμεί από δεκαετίας η αίτηση του μητροπολίτη Καλαβρύτων και Αιγιαλείας Αμβροσίου, καθώς και του αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου, για την αγιοποίηση του Παπουλάκου ως «αγίου του αντιευρωπαϊσμού».

Την ίδια απαξιωτική γραμμή της Φιλορθόδοξου Εταιρείας και του Παπουλάκου εναντίον της Ελληνικής Παιδείας και των «αθέων γραμμάτων» ακολούθησε όλα τα μετά Όθωνα χρόνια η Ορθόδοξος Εκκλησία. Ο αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος δήλωνε θαυμαστής του, αφού η άποψή του ταυτίζονταν απόλυτα με την γραμμή της Φιλορθόδοξου Εταιρείας και του Παπουλάκου. Στις 30 Ιανουαρίου του 2005, την ημέρα της εορτής των Τριών Ιεραρχών, απευθυνόμενος προς τους Έλληνες εκπαιδευτικούς ο Χριστόδουλος δήλωνε στον Τύπο: *«Η άθρησκη και η αντιχριστιανική παιδεία, αυτή που ωρισμένοι θα ήθελαν να επιβάλουν σήμερα στο έθνος, έβρισκε τον άγιο Κοσμά τον Αιτωλό ανένδοτα αντίθετο. Είχεν άλλωστε διακηρύξει επιγραμματικά σε μια προφητεία του: "Το κακό θα σας βρη απ' τους διαβασμένους", υπονοώντας το νεωτεριστικό πνεύμα της Εσπερίας, που επρόκειτο μετά την απελευθέρωση να μεταφέρουν στον ελληνικό χώρο οι σπουδαγμένοι σ' αυτήν, ένα πνεύμα αντιθρησκευτικό και αντιορθόδοξο, που ήθελε τάχα την απελευθέρωση του ανθρώπου απ' τις προλήψεις και που μιλώντας στο όνομα της δημοκρατίας απαρνιόταν τα χριστιανικά δόγματα σαν δήθεν καταπιεστικά της ανθρώπινης ελευθερίας. Κατά σύμπτωση την ίδια σχεδόν αυτολεξεί φράση θα επαναλάμβανε κι ένας άλλος παρεξηγημένος κι αυτός διδάχος, ο Παπουλάκος,*

ζώντας στο ίδιο κλίμα του άθεου Διαφωτισμού, μέσα στην μόλις απελευθερωμένη Ελλάδα. Κι αυτός διεκήρυττε τότε με έμφαση: “Τα άθεα γράμματα θα καταστρέψουν τον κόσμο”».

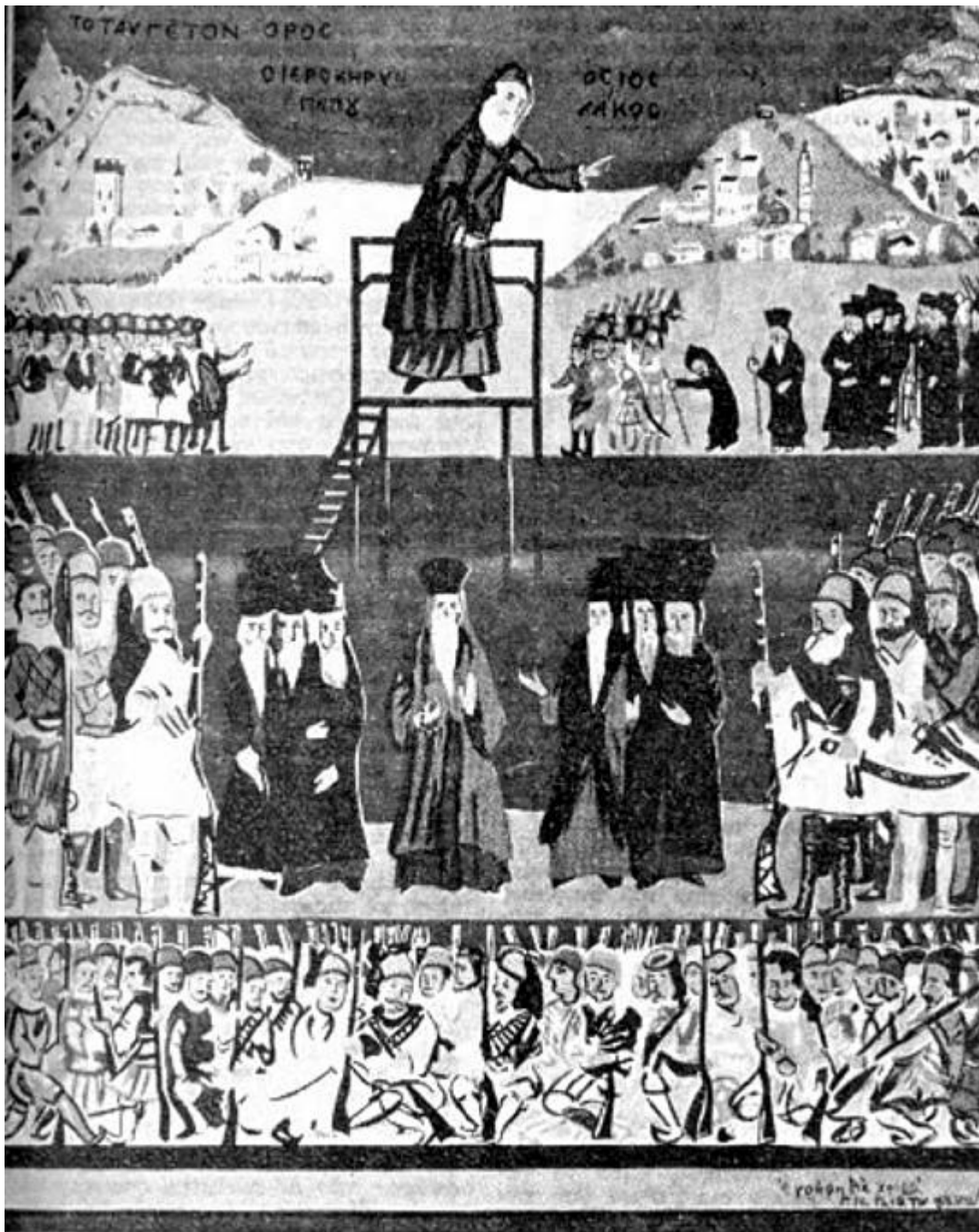
Εδώ βλέπουμε ένα μικρό δείγμα απ’ την διαχρονική σκοταδιστική αλυσσο: Οικονόμου - Φλαμιάτος - Παπουλάκος - Αιτωλός - Καντιώτης - Μουλατσιώτης - Χριστόδουλος.

Επίλογος

Το 1973, συγχωριανοί του Παπουλάκου ισχυρίστηκαν, ότι ανακάλυψαν τα λείψανά του στην Άνδρο και τα μετέφεραν στο χωριό Άρμπουνα, στον τόπο γεννήσεώς του. Σήμερα η κέρα «του» εκτίθεται ήδη ως «ιερό» προσκύνημα στην εκκλησία του χωριού του μαζί με τα «θαυματουργά» απομεινάρια του «ιερού του ράσου», όπου πλήθος πιστών προσκυνά καθημερινά τον αγύρτη και σκοταδιστή καλόγηρο ή όσιο-ήρωα -και επίδοξο άγιο για την Ορθοδοξία- Χριστοπανάγο Παπουλάκο.

Εικόνα από το Άγιον Όρος, που αναπαριστά το κωμικοτραγικόν του βίου του Παπουλάκου, που εικονίζεται επί εξέδρας, ενώ εκφωνεί τους πύρινους λόγους του στη Λακωνία, την οποία ο Παπουλάκος είχε μετονομάσει σε «Ισραήλ»...

Πηγές

davlos.gr | iospress.gr | el.wikipedia.org